

andere dan de Gereformeerde Theologie beoefend, aan de gevaren, die deze aanraking met zich brengt, niet ontkomen is. Doordat, om iets te noemen, niet SCHLEIERMACHER zelf, wiens theologische ethiek, al bespeurt men er ook den pantheïstischen achtergrond zijner filosofie in, toch een ander karakter draagt, maar ROTHE de Güterlehre uit SCHLEIERMACHER's philosophische ethiek in die der Theologie bracht, heeft hij er toe meegewerkt, dat de tegenwoordige ethiek van vele Duitsche theologen het zedelijk leven als Güterlehre in de Culturaufgabe stelt. Iets wat nog bedenkelijker wending nam sedert men de Schriftleer van het Koninkrijk Gods ging vervluchtigen tot de leer van een rijk der humaniteit. Ik zou U ook kunnen wijzen op den invloed van HERBART's philosophische ethiek van den smaak, van het zedelijk schoone op de theologische van MARTENSEN. Doch genoeg, de gevaren zijn niet denkbeeldig. Ik kan mij dan ook evenzeer begrijpen, dat er stemmen opgaan die alle aanraking met deze nieuwere wijsbegeerte bij de beoefening der ethica ontraden. En toch, ik meen dat men niet verstandig zou doen met dezen raad, hoe goed gemeend ook, op te volgen. Met VOETIUS moeten ook wij de filosofie als zoodanig, afgescheiden nu van het bijkomstige, niet verwerpen. Immers de ethiek in de Gereformeerde Theologie heeft niet alleen de dogmatiek van noode, maar zooals onze Encyclopaedie te recht schrijft, ook een philosophische ethiek kan de theologische ethiek niet missen. Bestond er nu, wat DR. KUYPER daar ter plaatse noemt „een philosophische ethiek die uit de realiteit der palingenesie opkomt” ¹⁾, dan zou de aanraking met de moderne ethica veel minder noodig zijn. Zulk een filosofie is echter „im Werden begriffen”, nog niet gereed, en ook wat van Roomsche zijde hier in onzen tijd gedaan is — ik denk aan STÖCKL, VICTOR CATHREIN, TILMAN PESCH e. a. — kan, bij alle dankbare waardeering, den Calvinist niet bevredigen, wjl, wat volkomen natuurlijk is en door mij allerminst als verwijt wordt bedoeld, ook in dezen geestesarbeid de controvers die tusschen Rome en de zonen van CALVIJN ligt alles beheerscht. Bij ontstentenis van een philosophische ethiek als waarop DR. KUYPER doelt, en die ook den Calvinist bevredigt, is deze aanraking dus onvermijdelijk, al heeft dan ook de beoefening der ethiek in de Gereformeerde Theologie op haar hoede te zijn, juist wjl de nieuwere

1) Enc. der H. Godgel. III, p. 422.